Betere kwaliteit van leven door verse groenten en groene wijken

Sinds 2008 heeft NME Mundial samen met de Boliviaanse stichting *Alerta Verde* in de Boliviaanse stad Cochabamba educatieve projecten opgezet op het gebied van natuur, milieu en stadstuinbouw, gebaseerd op de vierkante metermoestuin. Gestart met de basisscholen werken we nu ook met gezinnen, tehuizen en diverse centra en planten we bomen in de wijk.

De inheemse bevolking uit de Andes en uit de mijnbouwgebieden komt naar de buitenwijken van Cochabamba in de hoop op een beter bestaan. Juist daar is de aanvoer van verse groenten en fruit schaars en de watervoorziening slecht. Door deze uitdagingen aan te pakken levert ons project een bijdrage aan de voedselzekerheid. We stimuleren gezonde voeding en verbeteren de leefkwaliteit van de migranten.

We zijn actief in een groot aantal wijken in de Ushpa Ushpa-zone, waaronder Minero San Juan, San Salvador en Canelas, op ongeveer 15 km van het centrum van de stad. Het bestemmingsplan van de grond staat nog steeds als agrarisch te boek. Daardoor ontbreken vaak de eigendomspapieren van de huizen waar de migranten in wonen. Er is elektriciteit, maar de straatverlichting is in sommige gebieden slecht en de riolering ontbreekt.

Sommige wijken hebben drinkwater uit waterputten met een lage capaciteit of gemeenschappelijke tanks die gevuld worden door waterwagens. Veel mensen kopen hun water rechtstreeks van de waterwagen. De waterkosten zijn hierdoor erg hoog. De scholen worden wekelijks bevoorraad door 1 tankwagen (12.000 liter) om de school schoon te houden en om voor de toiletten te gebruiken. Daarom zijn door ons al bij meer dan 100 gezinnen en bij een aantal scholen en centra waar we werken, regenwateropvangsystemen geïnstalleerd.

De meeste mensen in dit gebied verdienen hun brood als dagloner: ze zijn (assistenten van) metselaars, werken in de informele handel op straat, in de transportsector of hebben andere laagbetaalde banen. Het is een gebied met een zeer jonge bevolking. Het geboortecijfer is hoger dan gemiddeld met bijna vier kinderen per vrouw.

Het projectgebied ligt op heuvels en de uitlopers ervan. De bodem is ondiep en bestaat uit hoge percentages gesteente en klei. Het gebied heeft weinig vegetatie want bij de ontwikkeling van de wijken is de inheemse vegetatie verwijderd. Door de overlevingsstrijd en de waterschaarste besteden weinig gezinnen tijd aan een tuin of een boom. Cochabamba heeft een zeer specifiek klimaat, met bijna alle jaarlijkse regenval in ongeveer vier maanden, van december tot maart. Door klimaatverandering komt de regen echter steeds later en wordt de hitte steeds intenser, waardoor waterschaarste regelmatig langer aanhoudt.

Projectplan 2026-2029: Stadslandbouw en groene wijken

Voor het project 2026-2029 willen we voortborduren op de resultaten van het project 2023-2026. Binnen het gebied hebben we goed contact met een aantal wijkbestuurders. Bij acht scholen in de wijken zijn er schooltuinen aangelegd en hebben de leerlingen geleerd hoe ze biologisch groenten kunnen verbouwen.

Scholen

In het project gaan we elk jaar met twee nieuwe scholen werken, met wekelijks twee of drie klassen van ongeveer 30 leerlingen per klas. We combineren hierbij theorielessen met zelf ontwikkeld lesmateriaal, met praktijklessen in de schooltuin. Met de leerlingen wordt een schooltuin aangelegd. Ze leren deze te beheren door te bemesten, zaaien, irrigeren en te oogsten.

Bij zes scholen met een al aangelegde schooltuin ondersteunen we de klassen van ongeveer 30 leerlingen waarbij we de werkwijze laten afhangen van de behoefte van de school. Soms werken we met twee of drie klassen die verantwoordelijk zijn voor het onderhoud van de tuin. Op andere scholen is de tuin zover uitgebreid, dat elke klas een eigen groentebed beheert en het een schoolactiviteit voor iedereen is geworden.

Foto's met dank aan Alerta Verde

Buiten klaslokaal

Het is de bedoeling om de theorielessen dichter bij de tuin te brengen door buitenlokalen te plaatsen in of naast de 10 schooltuinen. Dit zijn innovatieve en interessante ruimtes voor de scholen, die dit buitenlokaal ook voor andere activiteiten kunnen gebruiken. We organiseren daarnaast workshops op verzoek, voor andere scholen of centra uit Cochabamba die onze steun zoeken. We hebben ook een samenwerkingsovereenkomst met de katholieke scholenketen Fe y Alegría. Een éénmalige ondersteuning buiten het projectgebied zal beperkt beschikbaar blijven.

Familiemoestuinen

De komende 3 jaar blijven we bestaande tuinen ondersteunen en gaan we met 100 nieuwe gezinnen werken. Samen met de bewoners leggen we de moestuin aan. Onze samenwerking met de families begint met het samen kiezen van de locatie voor de tuin, het geven van advies over de aanleg van de tuininfrastructuur, het voorbereiden van de grondmix (aarde vermengd met compost en mest), het planten en irrigeren, en het instrueren over het tuinbeheer (alle taken van planten tot oogsten).

We combineren onze huisbezoeken met groepsworkshops. Deze gaan over plagen of over ziekten in de tuin, en ook over koken, om mensen meer ideeën te geven hoe ze hun oogst kunnen gebruiken. Gezinnen kiezen steeds vaker voor grotere tuinen, waardoor de ondersteuning wat meer tijd kost. Bij een goede inzet wordt met de deelnemer een regenwateropvanginstallatie geplaatst.

Geïnstalleerd regenwateropvangsysteem

In het begin werken we meestal alleen met de moeders en horen dan vaak dat zij vooral een tuin willen om de voeding van hun kinderen te verbeteren. Pas als er resultaten zichtbaar zijn (de oogst), beginnen vaders mee te werken en helpen ze meestal mee met de uitbreiding van de tuin. Bij voldoende ruimte worden fruitbomen en inheemse bomen geplant. De tuinen proberen we dicht bij elkaar te hebben, zodat de tuinders van elkaar kunnen leren en elkaar kunnen motiveren. Ook kunnen zij dan zaden, meststoffen en natuurlijke bestrijdingsmiddelen uitwisselen. Als nieuw element willen we kippen toevoegen om zo de voeding met eiwitten te bevorderen.

Vergroening van de wijken

Verschillende wijken hebben onze hulp ingeroepen bij herbebossing. Op verzoek en in coördinatie met het wijkbestuur hebben we in verschillende wijken bomen gepland in de groene ruimte van de wijk. Er zijn schooltuinen en kerkgemeenschapstuinen, waar we percelen hebben ingericht met bomen die zichtbaar zijn in de wijk en het uiterlijk van het gebied veranderen.

Vrijwilligers planten bomen

Er zijn ook gezinnen die, naast bomen in hun tuin ook bomen op de stoep voor het huis plaatsen. Als er meer gezinnen zijn met een tuin in een buurt, verandert dit het algehele uiterlijk van de buurt vooral wanneer de bomen beginnen te groeien. Het voordeel is ook dat ruimtes met bomen beter bestand zijn tegen extreem weer en in zekere zin bijdragen aan het verminderen van de negatieve effecten van klimaatverandering. Op jaarbasis willen we minstens 500 (fruit)bomen en struiken in de wijken planten.

Foto's met dank aan Alerta Verde

Samenwerking

In het projectgebied werken we samen met de stichting San Lucas en de Foundation Against Hunger (FH). We coördineren met de priester de gemeenschapstuinen bij de kerken. We hebben contact met de *Agroecologia y Fe asociatie,* een organisatie met veel raakvlakken. We werken samen met de klimaatwerkgroep GTCC-J en het stadslandbouwnetwerk. Binnen de netwerken zoeken we naar mogelijkheden om ervaringen uit te wisselen. We hechten veel waarde aan de uitwisseling tussen de moestuinders. Daar praten ze met elkaar over hun tuin en dat motiveert enorm om door te gaan en de tuin te verbeteren.

Foto's met dank aan Alerta Verde

Begroting 2026-2029 Betere kwaliteit van leven door verse groenten en groene wijken

Kosten

item	omschrijving	2026-2027	2027-2028	2028-2029	totaal
3.1	vast personeel	26.421	27.835	29.292	**83.548**
3.2	tijdelijk personeel	128	128	776	**1.032**
3.3	training	256	256	256	**768**
4.1	plantmateriaal	554	584	584	**1.723**
4.2	bemesters	338	341	354	**1.033**
4.3	gereedschap	192	175	175	**542**
4.4	materialen	473	499	499	**1.471**
4.5	regenwateropvanginstallaties	2.094	2.252	2.252	**6.598**
4.6	tuinverbetering, decoratie, bescherming bomen en planten	373	416	427	**1.216**
4.7	didactisch materiaal	207	271	335	**813**
4.9	activiteiten op de scholen/centra en gemeenschapsmoestuinen kerk	168	171	173	**512**
4.10	activiteiten familie moestuinen en herbebossing	299	299	486	**1.084**
4.11	promotie	130	260	132	**522**
5.1.	bureaukosten	823	836	836	**2.495**
5.3	communicatie (telefoon/internet)	299	341	363	**1.002**
5.4	vervoer	1.535	1.578	1.621	**4.734**
5.5	evaluatie project activiteiten	245	245	245	**736**
	totalen	**34.535**	**36.488**	**38.806**	**109.829**
Baten					
	donaties particulieren	1.500	1.250	1.400	**4.150**
	donaties fondsen	21.524	23.075	24.471	**69.070**
	bijdrage Wilde Ganzen	11.512	12.163	12.935	**36.610**
	totalen	**34.535**	**36.488**	**38.806**	**109.829**

Toelichting

Bovenstaand is de begroting van de stichting NME Mundial voor de bijdrage aan het 3-jarig project.
De begroting voor het project is € 328.827 waarvan 66,6% wordt bijgedragen door Misereor en 34,4 % door NME Mundial.
De bedragen zijn in euro's, er is gerekend met een koers van 7,83 boliviano per euro.
De looptijd van het project is 3 jaar. Het project start op 1 augustus 2026 en eindigt op 30 juli 2029.
Er is geen rekening gehouden met inflatie en andere eventueel noodzakelijke kostenverhogingen.

Kosten

3.1 Het team bestaat uit een fulltime coördinator, een hoofdverantwoordelijke en een medewerker voor de schooltuinen, een hoofdverantwoordelijke en een medewerker voor de moestuinen bij families en centra. Iedereen is landbouwkundig ingenieur, daarnaast is er een parttime medewerker voor de boekhouding.
3.2 Kortlopende contracten voor: kookworkshops , lokale promotors, aanleg regenwateropvanginstallaties en bebossing.
3.3 Deelname aan bijeenkomsten (congressen, workshops) om vakkennis te vergroten.
4.1 Zaden (groenten, kruiden, bloemen en zaailingen) en bomen (fruitbomen en inheemse bomen).
4.2 Potgrond, mest en compost.
4.3 Gereedschapsets voor nieuwe scholen, centra en gemeenschapstuinen.
4.4 Schaduwnetten, landbouwplastic voor vierkantemetertuinen en antivogelnetten.
4.5 Watervaten, regenpijpen, materialen voor druppelirrigatie etc.
4.6 Tuinverbetering materialen (omheining tuin, bescherming jonge aanplant etc.).
4.7 Lesfolders, informatieborden.
4.9 Kosten activiteiten scholen (gieterwedstrijden, het maken van salades).
4.10 Kosten activiteiten voor gezinnen en centra in het kader van moestuinonderhoud.
4.11 Informatie borden, diverse logo stickers.
5.1 Audit, kantoorkosten, boekhoudpakket etc.
5.3 Telefoon- en internetkosten.
5.4 Onderhoud en beheerkosten auto (verzekeringen, brandstof, belasting, reparatie etc.)
5.5 Kleine kosten t.b.v. evaluaties project.

Baten

De donaties van particulieren zijn gebaseerd op inkomsten voorgaande jaren.
De donaties van fondsen zijn een schatting en zorgen voor een sluitende begroting.
Wilde Ganzen verdubbelt de inkomsten van de stichting NME Mundial voor het project.

Foto's met dank aan Alerta Verde